

"לדורות"

סיפוריהם של ניצולי השואה החיים בישראל שאלון לרישום קורות ניצולת/ת השואה

איסוף סיפוריהם של ניצולי השואה הוא אחד המרכיבים החשובים ביותר בשימור הזיכרון ובהנחלתו לדורות הבאים. לכן, המידע על קורותיהם של הניצולים חיוני מאוד לחוקרים ולבני הדורות הבאים. בעזרת מידע זה אפשר יהיה להכיר את הסיפורים הפרטיים המרכיבים את התמונה הרחבה של תקופת השואה. לסיפור האישי שלכם יש חשיבות לאומית, מחקרית וחינוכית. אוסף הסיפורים יעלה לאתר אינטרנט מיוחד שכתובתו www.ledorot.gov.il

את השאלון המלא נא לשלוח לדוא"ל: ledorot@pmo.gov.il פרטים נוספים ושאלות בטלפון כוכבית *8840

נא למלא את הפרטים האישיים בנספח ולאשר בחתימתכם את פרסום הסיפור באתר.

יש לשלוח את הנספח בדואר: ת.ד. 2512 מגדלי ויטה בני ברק 5112401 או בפקס: 02-5605034
ניתן לסרוק את הנספח ולהעבירו בדוא"ל בצמוד לשאלון.

שם משפחה ושם פרטי כיום

שם משפחה: נחושתן	שם פרטי: הדסה
------------------	---------------

פרטים אישיים לפני השואה ובתקופתה

יש לרשום שמות ומקומות באותיות בדפוס (גם בלועזית) במקומות המסומנים

שם משפחה לפני המלחמה או בתקופתה: אלטר	בלועזית ALTER	שם נעורים:
שם פרטי לפני המלחמה או בתקופתה:	בלועזית HELENA	מין: נ
מקום לידה (ישוב, מחוז): לובלין - דורוהוסק	בלועזית LUBLIN DOROHUSK	תאריך לידה: 15/04/1932
שם פרטי של האב: אליעזר	שם פרטי ושם נעורים של האם: בלה אלטר	ארץ לידה: פולין
שם פרטי של האישה/הבעל (אם היה/תה נשוי/נשואה לפני המלחמה):	שם נעורים של האישה:	
מקום מגורים קבוע לפני המלחמה: דורוהוסק	בלועזית DOROHUSK	ארץ המגורים: פולין
השכלה/תואר אקדמי לפני המלחמה:	מקצוע לפני המלחמה:	חבר בארגון או בתנועה: דרור
מקומות מגורים בתקופת המלחמה (ישוב, מחוז, ארץ): מחוז נובוסיבירסק, טאג'יקיסטאן		
מקום השחרור:	תאריך השחרור:	
האם שהית במחנה עקורים? שם המחנה?	לאן עברת/חזרת לאחר השחרור (ציין מקום)? פולין- העיר ורוצלב	
מקומות/מחנות בדרך לארץ:	שנת עליה: 1950	שם האנייה (אם עלה בדרך הים): CASERTA

אנא ספרי/י על קורותיך לפני המלחמה

(ציוני דרך: משפחה, סביבה, ילדות ולימודים, עבודה, חברות בארגון): נא לכתוב בגוף ראשון

נולדתי בפולין בעיירה הקטנה דורוהוסק בשנת 1932. לאמא שלי קראו בלה ולאבא שלי אליעזר. אמא שלי נפטרה כשהייתי בת חמש ובקושי הכרתי אותה, ואבא שלי חי עד גיל 75. הייתה לי גם אמא חורגת ושמה שושנה ואחות בשם ציפורה. בכפר הייתה תחנת רכבת, ולאבא שלי הייתה משחטה בה שחטו כשר ואת הבשר שלחו לוורשה. רוב האנשים בכפר היו שייכים למשפחתי ולכן שיחקתי עם בני דודי ולא עם ילדים נוצרים. המשחקים בהם שיחקנו היו: מחבואים, חבל, חמשאבנים, כדור. בבית שמרנו על המנהגים, כשרות, שישי-שבת וחגגנו את פסח. היינו נוסעים הרבה לעשות פיקניקים, ליערות ולאגמים. בכפר שבו גרנו, לא הרגשנו זרים כי רוב הכפר היה יהודי. בשנת 1939 הייתי בת 7, הייתי צריכה ללכת לבית הספר אך בדיוק פרצה המלחמה. היה לנו קשר קרוב עם המשפחה הרחוקה.

נא ספרי על קורותיך בזמן המלחמה

(ציוני דרך: מעצר וגירוש, גטאות, מחנות וצעדות מוות, במסתור או בזהות בדויה ושם בדוי, פעילות ותפקידים ביודנראט/תנועות נוער/מחתרת/פרטיזנים, השתתפות בבריחה/התנגדות/לחימה, האם אדם/ארגון יהודי/לא יהודי סייע באופן משמעותי להצלתך; בריחה/הגירה בכפייה, פינוי/אזווקאציה למרכז ברית המועצות):

אני גרתי בגבול בין אוקרינה לפולין. הייתי בחצר וראיתי את שלושת המטוסים הראשונים של הגרמנים מפציצים את הגשרים בנהר. כולם נורא נבהלו כי לא ידענו מה קרה. אני ואימי החורגת רצנו למרתף, לא ידענו איפה אבא, וכאשר הוא חזר הוא סיפר לנו שהחלה מלחמה. לאחר מספר ימים הגרמנים כבשו את פולין, והם הכריחו את הגברים לחפור תעלות. פעם אחת אבא שלי ניסה להגיד לגרמני שלא ככה עושים את זה, החייל התעצבן עליו ופצע אותו בפניו. אני זוכרת איך הביאו את אבא שלי על אלונקה, וכשהבריאה החלטנו שצריך לברוח לאוקראינה.

התחלת הבריחה - באותו זמן אימי החורגת הייתה בהיריון עם אחותי. אבא שלי שכר גוי שהייתה לו מזחלת, והוא הסיע אותנו דרך הנהר שהיה קפוא. הגוי ברח מהר לפולין ואנחנו נשארנו באוקרינה. במהרה באו חיילים שניסו להפחיד אותנו ולאיים עלינו שישלחו אותנו בחזרה לפולין אבל לבסוף לקחו אותנו לתחנת הגבול.

הנדודים והמנוסה - הנדודים התחילו בלילה שבו בפעם הראשונה ישנתי על הרצפה ובול עץ שימש לי ככרית. שם, בזמן הבריחה, נולדה אחותי ציפורה - זה היה בשנת 1940. כאשר מלאו לציפורה שלושה חודשים באו אלינו בלילה שוטרים ואמרו לנו ללכת לתחנת הרכבת. באותו זמן אבא היה בעבודה, נסע בין הכפרים ואסף בקר לצבא האדום. ביקשנו שיחכו לו וחיכינו לו בציפייה רבה. לאחר זמן מה, הוא הגיע על סוס ואמר שהוא רוצה להצטרף אלינו אך לא מאפשרים לו בשל עבודתו החשובה. בעקבות כך, הוא ביקש שנישאר אך אמרו לא שהדבר בלתי אפשרי משום שכבר רשמו אותנו. ולבסוף הוא הצטרף ונסע איתנו. באותו זמן לא ידענו שזהו למעשה גירוש לסיביר.

המסע ברכבת - הרכבת אליה עלינו הייתה רכבת מסע של בהמות. על הרצפה סודרו קרשים ולכל משפחה היו מספר בולי עץ לישון עליהם. ברגע שהרכבת הייתה עוצרת מיד היינו רצים לכפרים לחפש מזון. באחת התחנות אבא לא הספיק לעלות לרכבת ואז הרגשנו מפוחדים, חרדים ורעבים אך לשמחתנו הוא השיג אותנו בתחנה הבאה בעזרת רכבת אחרת. ברכבת לא היו שירותים, והרכבת הייתה עוצרת באמצע השדות, היו אומרים "נשים ימינה, גברים שמאלה" וזה מה שהיינו עושים. הייתה פעם אחת שלא הספקתי לחזור לרכבת והיא נסעה בלעדי, ומצאתי את עצמי לבדי באמצע שום מקום על המסילה. עובדי הרכבת באו על קרון קטן, הם אספו אותי והגבירו את המהירות עד שהגענו לרכבת ואבא שלי עמד בקצה הקרון האחרון והעובדים פשוט זרקו אותי אליו, והוא תפס אותי.

ההפלגה ב"קומסומולייץ" - ברכבת נסענו מאוקראינה עד נובוסיבירסק, שם הורידו אותנו בנמל. בנמל חיכתה אונייה מאוד יפה ושמה היה "קומסומולייץ". על האונייה עלו כ-1,000 אנשים והיא שטה לאורך נהר "אוב" שהוא אחד הנהרות הגדולים ברוסיה. מינו את אבי לחלק את מנות הלחם - וזה למעשה הדבר היחיד שאכלנו על האונייה. בסוף ההפלגה הגענו לנמל קטן בתוך יערות.

החיים ביערות לאחר שירדנו מהאוניה העמיסו את האנשים על קרונות פתוחים שבדרך כלל מעמיסים עליהם עצים וקטר הוביל את הרכבת לתוך הג'ונגל. הגענו למחנה אסירים שאותם העבירו למקום אחר ולנו נתנו את הצריפים שלהם. הצריפים היו מלאים בפשפשים ומלבד הבגדים שלנו ומעט קמח וסוכר לא היה לנו דבר. היה שם סוג של חדר אוכל שהיו בו דגים ואפונים שהיו בתוכן תולעים. את אבא שלחו לכרות עצים ביער. באותו זמן, כל אחד חשב רק על עצמו ועל הדרך לשמור על קשר עם המשפחה ולא ללכת לאיבוד. אחרי שבוע, כל האנשים החליטו לעשות שביתה. הם העמיסו את החפצים והילדים על הקרונות, ומאחר שהקטר לא נשאר שם הגברים דחפו בעצמם את הקרונות. כמו-כן היו כמה גברים שהלכו מקדימה עם כלי עבודה בכדי לוודא שלא פירקו את פסי הרכבת. פתאום הופיעו מולם שוטרים שאיימו עליהם ואמרו להם שזה לא חוקי ושנחנו חייבים לחזור ליער. למרות האיומים התארגנו ונסענו עד לנמל ממנו בנו בנובוסיבירסק. חיכינו שם והתעקשנו שמישהו יבוא ויוציא אותנו מהמקום הנידח הזה ובאמת הגיעו מספר קצינים שהבטיחו לנו שתוך שבוע יפזרו אותנו בין הכפרים- ואכן כך היה.

בשנת 1941 כשהחלה המלחמה בין גרמניה לרוסיה שיחררו אותנו אבל לא היה לנו לאן לנסוע, אז מה שעשו כל היהודים היה לנסוע דרומה כדי שלפחות יהיו חם. אנחנו דנדנו שנתיים עד שהגענו לשם כי כל הרכבות היו מגויסות לחזית. אחרי שנתיים הגענו לעיר קניבדם ואבא הלך לעבוד בבית-חרושת של בשר שהביאו לצבא האדום, ולאחר מכן הוא הפך לבנאי ולבונה תנורים.

לאחר מכן הגענו לטג'יקיסטן ושם אבא גוייס לצבא העבודה. משם שלחו את כולנו לאזור מכרות אורניום. באותו אזור בנו בית חרושת מיוחד והוא היה מנהל העבודה. זמן קצר לאחר שהמלחמה הסתיימה וניתן אישור ליהודים לחזור אל פולין, יצאנו ברכבת בשנת 1946 לכיוון פולין שהייתה מאוד ארוכה.

אנא ספרי/י על קורותיך מתום המלחמה ועד עלייתך לארץ (ציוני דרך: השחרור וחזרה הביתה, חיים אחרי המלחמה, בריחה, העפלה/ עליה):

הידיעה על השחרור תפסה אותנו בטג'יקיסטן. לא ידענו לאן נחזור עד שנודע לנו שנוכל לחזור לפולין. אבל לא יכולנו לחזור לעיר מולדתנו כי היו שם פוגרומים ופרעות. ממשלת רוסיה הוציאה רכבות לכיוון פולין, הרכבות היו עמוסות, על הרכבת שלי היו כ-1000 נוסעים ומשך הנסיעה היה בערך חודש ימים. בשנת 1946 הייתי בת 14, לא היה לנו ברור לאן נגיע ולבסוף משפחתי ואני קיבלנו בית גרמני מפואר בלורוצלב- זה היה שטח משוחרר ולאחר המלחמה חילקו אותנו בין גרמניה לפולין, הגרמנים שהיו באזור גורשו. בבורוצלב הלכתי לקייטנה שבה התאספו ילדים מכל הגילאים, והיא הייתה בתוך בית-ספר. אבי קיבל פרוייקט גדול מהממשלה לגידול אווזים לשחיטה ולייצוא.

סביב בית הכנסת שלא נהרס בזמן המלחמה החלו החיים לחזור לשיגרה. בקרבת בית הכנסת הוקם סניף של תנועת 'דרור' בו התחלנו לדבר עברית, ודיברנו על ציונות ועל ישראל. לאחר כשנתיים יצאנו להכשרה חקלאית לקראת עלייתנו ארצה. החינוך בתנועה הציונית הוביל להחלטת העלייה ארצה, ולמשפחתי היה ברור שנהיה קיבוצניקים. בינואר 1950 יצאתי ברכב מוורשה. היה לי מאוד קשה להיפרד מאבי. עליתי ארצה עם קבוצת הנוער ללא משפחתי שהגיעה לישראל שנה מאוחר יותר. בפרידה מאבי הוא איחל לי להיות בת אדם, וכך כל חיי אני משתדלת לקיים את בקשתו.

נסעתי במשך חמישה ימים ברכבת שיצאה מוורשה והגעתי יחד עם הקבוצה לוונציה, שם אוחסנו באי של מצורעים. ישנו שם לילה אחד ולמחרת בבוקר היינו בסיור באונייה איטלקית בתעלות וונציה. באונייה כולם חלו במחלת ים, מלבדי. לאחר חמישה ימים ראינו בבוקר את אורות חיפה. שם חיכתה לנו משאית לקיבוץ נען. היינו 12 ח'ברה, ובדרך לקיבוץ ראינו המון תפוזים על הרצפה ולא האמנו שאף אחד לא מרים וטורף אותם, כי בפולין תפוז שווה זהב ורק מי שהיה חולה היה מקבל תפוז.

נא ספרי/י על חיירך בארץ (ציוני דרך: לימודים/ תעסוקה, שירות צבאי, פעילות ציבורית או תרבותית, משפחה/ דורות המשך וכו'):

כשהגענו לקיבוץ נען התחלנו ללמוד ידיעת הארץ, היסטוריה, עברית וספרות. בפסח חגגתי את יום ההולדת הראשון שלי- יום הולדת 18. מנען יצאנו לכיוון קיבוץ 'בית גוברין' שם בנינו את הצריפים הראשונים. מנען גם יצאנו לצבא-לשירות ללא תשלום.

יד ושם

המשרד לאזרחים ותיקים

יצאנו לבניית והשלמת הקיבוץ 'נווי אור' בעמק בית שאן. את אהרונצ'יק בעלי הכרתי בפולין, ובתקופה בה היינו בנען היינו יחדיו שנה וחצי יחד. לאחר שלוש שנים, בשנת 1954 הגענו לקיבוץ הגושרים ומאז ועד היום אנחנו בקיבוץ. כיום יש לי ארבעה ילדים, שבעה נכדים ושני נינים.

הוצאתי ספר "נערה עם צמה" בהוצאה הגלילית של הביוגרפיה שלי. אני משתתפת בתל-חי בבית וותיקי הגליל בפרוייקט של-שורדי שואה וילדי חוג דרמה של בי"ס ע"ש אנה פראנק בקיבוץ סאסא "תאטרון עדות".

ראיון: הגר גריך, קיבוץ הגושרים, אפריל 2014